

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРИУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОСВІТИ ТА НАУКИ

Збірник матеріалів

**XXVII підсумкової науково-практичної
конференції викладачів**

20 лютого 2025 року

Київ 2025

УДК 061.3(063)

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАУКИ ТА ОСВІТИ: Збірник матеріалів XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ / За заг. ред. М.В. Трофименка. Київ: МДУ, 2025. 385 с.

Рекомендовано до друку та поширення через мережу Інтернет вченою радою Маріупольського державного університету (протокол № 7 від 26.02.2025)

Редакційна колегія:

Голова Трофименко М..В., ректор МДУ, доктор політичних наук, професор;

Члени редколегії Безчотнікова С.В., доктор філологічних наук, професор;
Задорожня-Княгницька Л.В., доктор педагогічних наук, професор;
Іванець Т. М., голова Ради молодих вчених МДУ, кандидат політичних наук, доцент;
Калініна С. П., доктор економічних наук, професор;
Константинова Ю. В., кандидат історичних наук, доцент;
Марена Т.В., кандидат економічних наук, доцент, проректор з науково-педагогічної роботи;
Мельничук І. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Омельченко В.Я., доктор економічних наук, професор;
Павленко О.Г., доктор філологічних наук, професор;
Пирлік Н. В., кандидат філологічних наук, доцент;
Романцов В.М., доктор історичних наук, професор;
Сабадаш Ю. С., доктор культурології, професор;
Тарасенко Д. Л., доктор економічних наук, професор.

Збірник містить матеріали XXVII підсумкової науково-практичної конференції викладачів МДУ, яка відбулася 20 лютого 2025 року в Маріупольському державному університеті.

У матеріалах висвітлені актуальні проблеми розвитку міжнародних відносин та зовнішньої політики, філософії та соціології, історії, економіки та менеджменту, права, екології, кібербезпеки, документознавства, культурології, журналістики, філології, літературознавства, методики викладання, педагогіки та психології.

Видання адресоване науковцям, викладачам, аспірантам та здобувачам вищої освіти, а також усім, хто цікавиться сучасними проблемами науки та освіти.

Редакція не несе відповідальності за авторський стиль тез, опублікованих у збірнику.

Тарасенко Денис Леонідович
доктор економічних наук, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольський державний університет

РОЗВИТОК ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ В СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЯХ УКРАЇНИ

Розвиток державного управління можливий лише за умови підвищення ефективності діяльності органів державної влади, публічності соціально-економічних ініціатив та дотримання основних принципів верховенства права. Введення воєнного стану завжди впливає на стан державного управління, тому дослідження в цьому напрямі необхідно проводити з урахуванням останніх подій та закордонного досвіду для мінімізації економічних втрат та підвищення соціальних стандартів. Міграція громадян і підприємств до нових країн значно підвищує попит на розвиток інфраструктури для цифрових продуктів і послуг, що є важливою частиною ефективного функціонування країни. Вимогою часу для суспільства, адміністративних органів та органів місцевого самоврядування є впровадження нових проектів, що сприятиме подальшому економічному та соціальному розвитку, а Європейські інструменти управління мінімізують використання трудових ресурсів і час, необхідний для виконання другорядних завдань [1].

Загальновідомо, що запровадження воєнного стану на території України, внаслідок широкомасштабного вторгнення, змусило велику кількість державних службовців залишити територію України. Однак процес всередині України не зупинився, і державна служба повинна працювати з максимальною ефективністю для подальшої відбудови країни навіть під впливом економічних потрясінь. Отже, на вивчення сучасного етапу розвитку державного управління впливає процес децентралізації органів місцевого самоврядування, необхідність залучення іноземних інвестицій, необхідність швидкого прийняття рішень для розвитку економіки, оборони та політичного життя в Україні.

Тому однією з позитивних тенденцій у розвитку вітчизняного державного управління є реконструкція системи державного управління, яка спрямована на покращення взаємодії органів державного управління з громадянами та надання останнім якісних адміністративних послуг в економічній, правовій, соціальній сферах. Проте проблема реформування системи адміністративно-територіального устрою та державного управління на основі сучасної форми відносин централізації та децентралізації залишається незавершеною [2].

В трансформації державного управління очевидні тенденції до його європеїзації, які гарантується впровадженням європейських законів, норм і стандартів управління,

максимальною децентралізацією повноважень та послабленням державного управління, антикорупційними технологіями та європейським досвідом «належного врядування», польським досвідом реформування місцевої автономії, новою системою підготовки державно-управлінських кадрів, що ґрунтується на концепціях людського капіталу, орієнтованому на практику навчання, на лідерстві та командній роботі, визначенні професійних компетенцій, патріотизмі та етиці суспільного добробуту [3].

В Україні в рамках децентралізованої адміністративно-правової реформи органи місцевого самоврядування отримали максимальну фінансову автономію (французький зразок), але залишається проблемним ефективний контроль за цільовим використанням коштів місцевих бюджетів [4]. Загалом, запровадження воєнного стану завжди чинить шокуючий вплив на різні сфери життя держави та суспільства. Це пов'язано як з інституційними та правовими змінами, що настають у цьому разі, так і з зовнішньою воєнною агресією, яка є основною причиною введення такого стану, що призводить до кардинальних змін у багатьох неформальних інститутах. Згідно з досвідом інших країн, основними проблемами, з якими стикаються держави під час проведення військових операцій на своїй території, є руйнування національних структур управління, що склалися, швидкі зміни в економічних структурах, втрата значної частини доходів бюджету, загострення соціальних і демографічних проблем, зростання бідності, інфляції та зниження інвестиційної активності бізнесу.

Наприклад, Грузія, майже сімнадцять років назад, як сьогодні Україна, зіткнулася з необхідністю відновлювати шкоду, завдану інфраструктурі регіону внаслідок війни, забезпечувати продовольством і житлом безліч людей, вимушених покинути свої домівки під час бойових дій, а також із тиском на уряд із боку опозиційних груп і широких верств населення. зіткнулася зі зростанням кількості людей, які були вимушені покинути свої домівки під час бойових дій. Війна 1991-1995 років, змусила Хорватію відмовитися від субсидування деяких галузей (наприклад, суднобудування), які субсидувалися ще за соціалізму і зазнали краху в 1980-х роках в умовах ринкової економіки. Крім того, вона була змушена прискорити реформи з лібералізації, включно з ослабленням контролю над цінами та зняттям торговельних обмежень. З точки зору вдосконалення адміністративних систем в умовах воєнного стану та на етапі післявоєнного розвитку цікавим є також досвід країн, які створили мобілізаційні механізми для забезпечення критично важливих державних функцій у воєнний час. Дуже повчальним у цьому плані є досвід Ізраїлю та Швейцарії. В Ізраїлі, наприклад, завдяки мобілізованому резерву, який включає всіх ветеранів (на військову службу призиваються всі працездатні чоловіки у віці 18-29 років і незаміжні жінки у віці 18-24 років), армія чисельністю 200 000 чоловік може вирости до 800 000 добре

підготовлених солдатів за відносно короткий час. Водночас зазначимо, що Україна сьогодні не може повною мірою використати досвід інших країн, а пов'язано це, насамперед з тим, що вона наразі перебуває в активній фазі бойових дій [5]. А на сучасний розвиток державного управління вплинули адміністрування європейських країн, помірна європейська інтеграція, децентралізація влади, прозорість інформації, нова кадрова політика, акцент на ефективність та воєнний стан, що змусило державних адміністраторів реорганізуватися для виконання додаткових функцій при мінімізації витрат.

Таким чином, як свідчить аналіз наукових досліджень, децентралізація стала основним світовим трендом, який дозволив країнам досягти швидкого економічного зростання та стабільного соціального розвитку, незважаючи на регіональні відмінності. Децентралізація дозволила адміністративно-територіальним одиницям ефективно збирати фінансові ресурси, наймати компетентних державних службовців та розробляти політику, орієнтовану на людей, що дало поштовх до інноваційних та прогресивних адміністративних заходів. Отже, для того, щоб ефективніше розвивати українське державне управління, необхідно впроваджувати демократичні цінності в публічну діяльність, розвивати культуру державної служби, заохочувати та стимулювати ефективну роботу, а також створити систему кар'єри, засновану на культурі досягнень результатів та ротації кадрів. В рамках адміністративного досвіду країн, які пережили військову окупацію, ми розглядаємо досвід Ізраїлю та Хорватії як позитивний.

Література

1. Лях Ю. І. Зарубіжний досвід модернізації публічного управління та перспективи його застосування в Україні / Ю. І. Лях. // Науковий вісник : Державне управління. 2020. №2. С. 229-238.
2. Малюга Л. М. Формування механізму публічного управління та адміністрування в Україні. Східна Європа : Економіка, бізнес та управління. 2022. №3. С. 63-65.
3. Стан ДПП в Україні. Міністерство економіки України. 2024. URL : <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=9fc90c5e-2f7b-44b2-8bf1-1ffb7ee1be26&title=StanZdiisnenniaDppVUkraini>.
4. Кухарева Г. Розвиток публічного управління Франції: досвід для України/ Державне управління та місцеве самоврядування. 2017. №. 4. С. 13-20.
5. Борщевський В. В. Публічне управління в умовах воєнного стану : інституційні трансформації, стратегічне планування та механізми розвитку. Держава та регіони. 2022. №2. С. 30-35.